

11017 A.40.073

D

~~59877~~

~~11017~~

306429

SCRISORI CREȘTINEȘTI

DE

Dr. GRIGORIE GH. COMȘA
EPISCOPUL ARADULUI

TIPARUL TIPOGRAFIEI DIECEZANE ARAD - 1934.

244

15422

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREȘTI

COTA.....

11014

870.014.1.1.1.1

PC 72/05

B.C.U. Bucuresti

C15422

Cuvânt premergător.

O desfășurare de forțe și energii ca nici odată se manifestă azi în lume! Este timpul creației febrile în toate domeniile și sufletul omului de azi trebuie tratat după metodele cele mai potrivite ca rezonanța lui să fie veșnică și divină.

Am încercat prin broșura aceasta o nouă metodă de evanghelizare prin scrisori către unii intelectuali. Puterea lui Hristos, care locuiește întru noi, va face să rodească munca noastră, căci zice sfântul Apostol Pavel: „nici cel ce sădește, este ceva, nici cel ce udă, ci Dumnezeu Cel ce dă creșterea“ (I. Cor. 3. v. 7). Știu că am scris cu conștiința celui ce are o misiune de împlinit.

Arad, 1 Iulie 1934.

† Dr. Grigorie Gh. Comșa
Episcopul Aradului.

Scrisoare

Către dl. L. Mrazec, Președintele
Academiei Române, București.

Precum artistul caută să fixeze un sentiment, un gând, o imagine din ceea ce crede el o eternitate și dă sbor penelului, cărbunelui, sau altui instrument, așa încerc eu în câteva cuvinte să exteriorizez sentimentele, ce m'au copleșit, când am primit vestea că Academia Română m'a ales membru onorar.

Cinstea ce mi-s'a făcut, pentru mine este covârșitor de mare și precum o coardă acordată în unison cu o altă coardă, vibrează prin simpatie la orice atingere, așa voi căuta eu să fac să vibreze activitatea mea viitoare în conformitate cu intențiile înalte ale distinsului areiopag al culturii și științei românești.

În adresa ce a-ți binevoit a-Mi trimite, se spune că am fost ales pentru activitatea mea culturală și religioasă! Cu modestia primilor creștini căi ziceau: „*amo nesciri, pro nihilo reputari*” zic și eu că doresc să fiu necunoscut și să nu fiu socotit nimic, decât în măsura, în care cu adevărat voi fi fericit să realizez bi-

ruine culturale și religioase! Căci nu ajunge o viață de om să realizezi „*sublimarea*“ spiritului pentru realizarea vieții conștiente, plină de bogăție spirituală și creație, deci pentru a face apostolatul culturii. Și în timpul epocii postbelice, eclipsa morală este atât de mare, că Smerenia Mea am rezonanța unei cutremurări că poate nu-mi va ajunge o viață lungă, ca să pot arăta oamenilor sferele senine și supranaturale, unde Dumnezeu petrece cu îngerii.

Dar gestul Academiei Române îmi dă curaj și prestigiu. Preoțimea mea și intelectualii, împreună cu poporul, văd cu bucurie că nu este zadarnică munca creatoare de armonie și pace sufletească. Văd cu toții că opera Bisericii este apreciată de cel mai înalt for cultural al țării și că lupta pentru triumful educației religioase-morale, armonizarea individului, a familiei și a societății cu orientațiunile divine, este cea mai utilă și cea mai nobilă.

Dumnezeu cunoaște sbuciumul nostru, al slujitorilor Altarului, pentru realizarea împărăției lui Hristos pe pământ. Dar Dumnezeu, al cărui Scaun stă în veacul veacului, a întemeiat pământul și ceriurile sunt lucrul mânilor Lui, ne va ajuta să realizăm lucruri mântuitoare de suflete.

Academia Română a luat act de existența Bi-

sericei noastre ortodoxe la Arad și aceasta este o mărturie că Biserica aceasta va exista și în viitor prin episcopii, preoții și credincioșii ei.

Vă mulțumesc pentru înalta distincție și Vă asigur că nu voi cere altceva dela Dumnezeu, decât să-mi dea sănătate ca la rândul meu să propag sănătatea sufletească a poporului meu iubit, pentru că acest popor stăpân pe o gândire sănătoasă, în lumea de pace a satelor, să-și poarte privirea senină, precum soarele poartă razele sale! În această privești poporul cu plugul, cu sape, cu coasa, cu dorul în codru, cu doina ce-o cântă ciobanul, cu horă'n Dumineci, cu datini străbune, va lăuda pe Dumnezeu și se va ruga pentru sănătatea iubitului său Suveran M. Sa Regele Carol al II-lea!

Arad, 18 Iunie 1934.

Scrisoare

către dl Dr. Alexandru Marta Prim-Președinte al Curții de Apel Timișoara.

Ați binevoit a-Mi împărtăși și mie bucuria ce ați avut când ați aflat că Academia Română m'a ales membru de onoare al ei. Bucuria D-Voastre este duhovnicească, pentru că luați parte la bucuria părintelui duhovnicesc.

Dator sunt să vă mulțumesc pentru această părtășie la bucuria mea și să vă tâlmăcesc și D-Voastre că văd o mare încurajare în cuvintele, D-Voastre. De câte ori nu am și eu ca luptător fel și fel de decepții, dar Dumnezeu îmi aduce la timp mângăierea ca și acum. Egoismul unora, neînțelegerea altora, mă deprimă dar apoi vine clipa mângăierii dela Dumnezeu!

In stare de deprimare este imposibil să înfrunți obstacolele și să biruiești asupra atacurilor. Pentru a te bucura de zărilor clare ale victoriei și de cărările ei ducătoare spre liniște deplină, îți trebuie seninătate multă și D-Voastre ați trasat pe fața sufletului meu o adiere

de seninătate. Eu deci voi căuta ca această încurajare să o fructific și să fac din creștinismul încoronat prin înviere, un creștinism viu și în sufletele credincioșilor mei. Precum în fața mormântului gol și a pietrei răsturnate de pe mormântul Domnului, cei îndoielnici au spus: „Tu ești Hristos, *Fiul lui Dumnezeu celui viu*“, așa în fața golurilor sufletești de azi, propovăduirea noastră trebuie să trezească sentimente puternice!

Cu lumina neînserată a sufletului meu voi mobiliza pe toți pentru Evanghelia lui Hristos!

Numai prin Hristos putem înălța senzul vieții, dincolo de mormânt, în viață eternă, ca să știe toți creștinii de azi, ceea ce știau creștinii primelor veacuri. Voiesc ca fiecare să fie activ. Dacă omul a fost la slujbă, doresc să îndemne și pe altul a merge la o asemenea slujbă, iar dacă s'a împărtășit cu sfintele taine și se simte înălțat sufletește, să se ducă și să mobilizeze pe cei ce dorm. Căci nu poate un creștin bun să vadă că frații săi de credință lăncezesc. Eu deci învăța-voiu pe toți:

„Impărtășește și celorlalți bucuria ta, căci la slujba, la care ai stat, ai stat cu îngerii nevăzuți înaintea jertfei lui Hristos. Atunci suntem datori ca după ce ne-am făcut părtași cu îngerii în fața tronului slavei lui Hristos, să nu

sim egoiști, ci să împărtășim bucuria și celor, cari n'au fost. Dacă întoarcem pe cel rățacit, aceluia îi izbăvim sufletul de moarte. Omul îndepărtat de Biserică, este ca și pierdut, supus loviturii răului și diavolului fără putință de apărare; este în valurile mării fără cârmă, gata să se înece, iar noi îi scăpăm sufletul dela moarte și-l facem părtaș lui Hristos. Cu asta ne vom acoperi păcatele, căci nu este dragoste mai mare ca să scapi sufletul cuiva, punându-ți viața. „Ce va da omul în schimb pentru sufletul său?”

Numai în felul acesta viața noastră va fi ca a primilor creștini!

Ei știau că n'au aici pe pământ cetate statornică, ci în cer, după cuvântul Sf. Pavel. Ei știau că trăiesc pe pământ, însă sunt „cetățeni ai cerului”, după expresia Sf. Iustin Martirul și filosoful. Sunt convinși de adevărul cuvintelor lui Hristos: „Nu vă temeți de cei ce omoară trupul, iar sufletul nu pot să-l omoare” (Math. X, 28). Și cu această convingere în suflet, înaintează, înfruntă valurile de ură și dispreț ce vin dela iudovi și păgâni și biserica creștină se împrăștie peste toată fața pământului, asemenea grăunțului de muștar de care vorbește Sf. Scriptură și asemenea aluatului, care dospește toată frământătura (Math. XIII, 31,32).

Acestea am ținut să vi le împărtășesc ca răspuns la amabilitatea D-Voastre. Vrednic și distins fiu al Bisericei sunteți și vă doresc toate bunătățile cerești.

Cu arhierască binecuvântare și cu distinsă stimă.

Arad, 16 Iunie 1934.

Scrisoare

Către Prea Sfințitul Episcop Dionisie P.
Erhan, din prilejul instalării P. Sf. Sale
în scaunul Cetății Albe.

Prea Sfințite,

In Hristos Iubite Frate,

Cu sfântă emoție Vă scriu aceste rânduri din prilejul instalării P. Sf. Voastre. Căci mă adresez Acelui Arhiereu, care în adevăr prin viața sa sfântă a dovedit că este fără prihană și trăiește în Dumnezeu.

Inzestrat ești cu divinele calități arhieresti indicate de sfântul Pavel în epistola către Evrei (7 v. 26: arhiereu ca acesta se cuvenea să fie nouă, cuvios, fără de răutate . . .). De aceea bucură-Te Preasfințite căci zice Psalmistul „Preoții Tăi se vor îmbrăca cu Dreptate și cuvioșii tăi se vor bucura“ (131 v. 9).

„Bucură-te, cela ce ești omul lui Dumnezeu spre tot lucrul bun desăvârșit“ (II. Tim. 3. v. 17)

Bucură-te că totdeauna ai lucrat împreună cu Dumnezeu căci un Dumnezeu sfânt poate primi numai lucrarea unui preot și arhiereu sfânt. Dumnezeului și Domnului nostru nu poate

sluji decât cel ce caută sfințenia, căci zice sf. Petru: „Ci după sfântul care v-a chemat pe voi și voi fiți sfinți întru toată petrecerea. Căci scris este: fiți sfinți că Eu sfânt sunt“ (I. Petru cap. 1 v. 15).

Fericit ești că slăvești slujba Frăției Tale, ca și Pavel, care zicea: „că sunt eu neamurilor apostol și slujba mea o slăvesc“. (Rom. cap. 11 v. 13).

Fericit ești că vei fi prin această sfințenie pilda preoșilor și a poporului. Văzându-Te pe Frăția Ta își vor aduce aminte de cuvintele din Cartea Eșirei: „Și preoșii cari se vor apropia către Domnul Dumnezeu, să se sfințească ca nu cumva să se întoarcă de către ei Domnul“ (Eșire 19 v. 22).

Credincioșilor fi-vei: pildă cu cuvântul, cu petrecerea, cu dragostea, cu curăția“ (I. Tim. 4 v. 13).

M-ai impresionat mult când în ședința Sfântului Sinod ai spus: „Ceeace Mie îmi lipsește ca pregătire, să întregiți Frățiile Voastre cu dragostea“.

Smerenie frumoasă ai arătat, care Te împodobește mai mult decât orice știință omească — pentrucă zice sf. Pavel: „Socotiți să nu vă fure pe voi cineva cu filozofia deșartă“ (Colos. 2 v. 8).

Scrisoare

către dl. Dr. Gheorghe Crișan fost
Ministru București.

Ai binevoit a mă felicita din prilejul alegerii mele ca membru onorar al Academiei Române. Te bucuri cu cel ce se bucură de biruința virtuții, căci virtuțile, sunt coroana vertebrală a unui popor puternic.

Imi place să spun adeseori că virtuți fără viață în Hristos nu sunt cu puțință. Un bec electric nu poate lumina casa decât pe durata contactului cu uzina electrică a unui fir. Deranjarea instalației produce întuneric.

Robinetul apeductului poate servi apa necesară numai dacă instalația apei are legătură cu uzina! Mlădița viței de vie este rodnică numai câtă vreme rămâne strâns legată de butucul viței. Avea dreptate să spună Mântuitorul: „Fără de mine nu puteți face nimic“.

Imi pare nespus de bine că felicitările Tale prietenești vin într'o vreme, când criza sufletului este la culme. Intr'o țară cu nenumărate crâșme și procese incomensurabile, cu o literatură otrăvitoare, cu indiferență în cele divine, încurajarea Ta are un senz mai înalt. Ea în-

Scrisoare

către dl. Dr. Gheorghe Crișan fost
Ministru București.

Ai binevoit a mă felicita din prilejul alegerii mele ca membru onorar al Academiei Române. Te bucuri cu cel ce se bucură de biruința virtuții, căci virtuțile, sunt coroana vertebrală a unui popor puternic.

Imi place să spun adeseori că virtuți fără viață în Hristos nu sunt cu puțință. Un bec electric nu poate lumina casa decât pe durata contactului cu uzina electrică a unui fir. Deranjarea instalației produce întuneric.

Robinetul apeductului poate servi apa necesară numai dacă instalația apei are legătură cu uzina! Mlădița viței de vie este rodnică numai câtă vreme rămâne strâns legată de butucul viței. Avea dreptate să spună Mântuitorul: „Fără de mine nu puteți face nimic“.

Imi pare nespus de bine că felicitările Tale prietenești vin într'o vreme, când criza sufletului este la culme. Intr'o țară cu nenumărate crâșme și procese incomensurabile, cu o literatură otrăvitoare, cu indiferență în cele divine, încurajarea Ta are un senz mai înalt. Ea în-

seamnă că dorești din suflet ca fiecare fiu al neamului să aibe o conștiință creștină. Căci pe bună dreptate zicea nu de mult profesorul G. G. Longinescu: „Ceeacè ne lipsește mai mult este conștiința. Cei dinaintea noastră aveau mai puțină știință dar mai multă conștiință. Știința se învață din cărți iar conștiința se întărește în noi prin pildele bune“.

În diferite rânduri mi-ai oferit sprijinul trebuitor, când a fost vorba de cauze ale eparhiei mele. Ești un distins fiu al Bisericei, făcând atâtea servicii tuturor celor ce-ți cer ajutorul. Pe unde merg, cu cine mă întâlnesc, numai cuvinte bune aud despre amicul meu.

Eu doresc bisericei mele mulți credincioși ca Tine. Firește că aceasta atârnă cu ajutorul lui Dumnezeu dela noi slujitorii Altarului. Noi trebuie să urmăm pe Domnul cum l-a urmat Petru, până la răstignirea sa cu capul în jos ca și în chinurile Sale să-l vadă pe Iisus. Noi trebuie să facem ca Pavel apostolul, care urmează Domnului cu cea mai zeloasă activitate misionară.

Mare bucurie avem însă când și voi, fiii duhovnicești, sunteți aproape de noi pe calea aceasta. Te asigur de toată iubirea mea, mulțumindu-ți pentru aducerea aminte. Cu dragoste și binecuvântare.

Arad, 20 Iunie 1934.

Scrisoare

către Domnul Stelian Popescu fost ministru, Directorul ziarului „Universul“ București.

Suflarea spiritului divin adie în sufletul Dvoastre nobil. Vă cunosc de 15 ani, dar mărturisesc că sunt puțini bărbați de înaltă autoritate ca a Dvoastre, care să îmbrățișeze mai mult decât Dvoastre problemele sufletului românesc întreg.

Nu există un alt ziar din care să răsune mai elogios apărarea neamului decât este ziarul „Universul“ de sub conducerea Dvoastre. Acest ziar ne face contactul cu limba mamelor noastre, cu cântecile cari ne merg la inimă, cu școala și dascălii ei, biserica cu preoții ei, țărani cu plugul și cei morți cu amintirea lor pioasă.

Ideile ziarului „Universul“ îmbogățesc sufletul precum soarele îmbogățește natura. Lupta lui pentru moralitate și adevăr, este manifestarea adevăratei voinți românești și creștinești și privim spre ea ca spre cerul și stelele veșnice ale naturii.

5422.

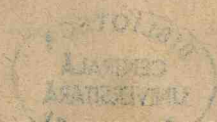

Ziarul acesta voiește să plăzmuiască din fiecare român o ființă ideală, inzestrată întâi de toate cu bunuri cerești și veșnice, pentru că nu poate fi un progres sigur acolo, unde nu există o încredere în nădăjduirea bunurilor superioare ale credinței religioase. Ne învață acest ziar să nădăjduim și să voim cele mai înalte realități. Cu o combativitate fără pereche biciuiește nedreptatea, bunul plac, minciuna, îngâmfarea, egoismul, lipsa dela datorie, arătând că precum un triumhiu se schimbă esențial și în cealalte laturi, dacă o lature se modifică, așa se modifică sufletul nostru chiar și numai prin tolerarea unui singur păcat.

Așa înțeleg eu că „Universul“ sprijinește biserica și slujitorii ei, pentru că știe că păcatele coboară semințiile și virtuțile înalță neamul.

Ar fi o enigmă ca slujitorii altarului să nu fie recunoscători pentru această acțiune a Dvoastre, când apărați prestigiul și interesele clerului, îndemnându-l la solidaritate. La ultimul congres preoțesc ați formulat forța de coeziune a preoșimii. Ați deschis atâtea liste de subscripție pentru o mulțime de biserici școli și case culturale, avioane și monumente, iar pentru căminul universitar „Universul“ ați adunat peste unsprezece milioane.

Cine poate să vă fie mai recunoscătoare, dacă nu biserica, această mamă sufletească a neamului? Noi cuprindem în rugăciuni numele D-Voastre și vă rugăm să primiți asigurarea celor mai alese sentimente de dragoste și grațitudine.

Arad, 30 Iunie 1934.

Scrisoare

către dl. profesor universitar Dr. Șerban
Ionescu București.

Înainte cu câteva săptămâni mi-ai făcut o mare surprindere, dăruindu-mi broșura: „*O dispută creștină filozofică*“. Am citit această broșură cu mare atențiune și m'am hotărât ca din inimă să-ți mulțumesc. Dar ar fi fost prea puțin și banal să mă mărginesc la câteva cuvinte, mai mult sau mai puțin stereotipe pentru a arăta recunoștința mea.

În adevăr o bucurie sufletească trebuie împărtășită și altora, ca și alții să se bucure de triumful adevărului. Domnia Ta, iubite prietino, poți avea mângăiere că te găsești în slujba adevărilor eterne, pe cari le elucidezi cu înalta pregătire a omului de știință.

Am urmărit cu multă atenție toate lucrările publicate până acum. Când eram colegi în Ministerul Cultelor mi-ai dat broșura: *Atitudini etico-sociale din viața Sfântului Ioan Hrisostom*. Mai târziu mi-ai dăruit broșura: „*Criteriul moral obiectiv (1921)*“, „*Teoria Ideilor-forte*“ (1925), cum și reputatul: „*Manual de*

Morală Creștină" (1929). În anul 1930 mi-ai dat broșura: „Considerațiuni Critice asupra eticii materialismului economic" (116 pag).

Cartea aceasta din urmă, în care combați etica materialismului istoric, este de cea mai mare însemnătate și n'ar trebui să lipsească din biblioteca nici unui intelectual. Căci aici combați concepția materialistă a istoriei, care spune că producția și reproducția vieții materiale, economice sunt factori determinanți ai istoriei și că chiar formele juridice, concepțiile religioase etc. își au baza în factorul economic.

Domnia Ta te-ai luat la luptă cu asemenea teorii, cum e și aceea a lui Engels: că forțe înconștiente și involuntare ar sta la baza factorului istoric. Bine faci când combați ideea că în cultul totemismului, totemul va fi înfățișat prin figura unui crocodil la mare iar pe uscat, pe o insulă, prin figura unei păsări sau animal.

Nu poate fi indiferent pentru un preot dacă știe sau nu să combată pe Carol Kautsky, care în cartea sa: „Der Ursprung des Christentums" spune că creștinismul s'a ivit din cauze social-economice, fiindcă ura dintre clase era mare, războaiele civile și revoltele fiind dese din cauza inegalităților sociale. Un om cult trebuie să știe combată teoria social-economică, și să

vadă că există ideile ca factori reali, ajungând omul să cunoască forțele naturii și să le stăpânească iar nu să fie stăpânit de ele !

Omul a căutat să devină independent în fața mediului, dar nu i-a scăzut prin aceasta sentimentul atârării de o ființă supremă.

În societatea greco-romană, religia avea mare rol, căci întreținea nu numai cultul morților, dar din ideea religioasă s'a dezvoltat dreptul de proprietate, de moștenire, de adopțiune, al raporturilor familiare etc. Precum spune Herodot, în lupta dela Plateea Spartanii au început lupta numai după ce din sacrificiile aduse zeilor, au înțeles voința acelor zei și apoi luptând au biruit.

O minunată apologie a creștinismului ai făcut D-Ta în cartea despre etica materialismului economic. (p. 28-29-30).

Cu putere de sugestie arăți forța legii iudaice și dai amănunte interesante chiar din timpul mai nou, aducând cazul bogătașului Rotschild din Frankfurt care în sinagogă se bătea în piept și se ruga până ce cădea în stare de inconștiență și era trezit cu narcotice tari.

Minunat ai arătat în acea carte ideologia marxistă, combătându-o cu înverșunare. Ai arătat că există o morală eternă, o dreptate e-

ternă, pe care marxiștii nu o recunosc. Căci nu este adevărat că normele morale se schimbă odată cu societatea și nici ceea ce spune Engels, că științele morale sunt scoase din raporturile economice dintre oameni. Ce minunate cunoștințe ai dat în cartea aceasta despre universalitatea principiilor morale, arătând probitatea Eschimoșilor, simțul de adevăr al Dayacilor din insula Borneo, și certificatul de bună purtare, ce se punea la capul fiecărei mumii egiptene!

Cât de minunat arăți că moderațiunea, cumpătarea credința au animat în toate timpurile și că Ford zice adeseori cu Sf. Pavel: „Credința este substanța celor nădăjduite!“ Morala nu se schimbă după om și loc. Conștiința morală nu este un reflex al vieții animale sau instinctului social. Concurența vitală din lumea biologică în domeniul moral se prezintă altcum: prin legea cooperației, a sacrificiului, a iubirii.

Aici, în această ordine de idei se încadrează lucrarea cea nouă a D-Voastre. În broșura: O dispută creștino-filozofică, tratați pe larg și cu aparat critic dar în forma ușoară a dialogului, ceea ce nu era locul să faceți în cartea despre etica materialismului economic.

Domnia Ta în formă de dialog arăți pe

Tișius ca aderent al filozofiei lui Bergson, Durkheim, Levy-Brühl, Bouglé, Menger, Lombroso, Garofalo, Nietzsche, Engels, și pe Harghel ca exponent al credinței tradiționale luminate de filozofia actuală bine pricepută. Din discuție ies biruitoare învățăturile Mântuitorului. Zugrăvești că conștiința coboară din înălțimea ceriului, cum coborau îngerii pe scara lui Iacob (p. 31).

Un bun predicator și luminător al poporului nu se poate dispensa de a cunoaște adevărurile despre simțul moral înăscut al omului, născut spre desăvârșire. Cu argumentele broșurei, vestitorul evangheliei poate arăta în mod superior, că omul creștin e dator să respecte principiile morale, pe baza simțului răspunderii. Omul are o chemare superioară pe pământ, o răspundere, care trebuie să creieze curente în direcția arătată de Mântuitorul, iar nu să se supună curenților colectivi și vârtejurilor populare! Căci altcum nu putem înțelege rolul eroilor și al reformatorilor sociali!

La pag. 46 a broșurei constați, că nici operele de artă nu sunt rezultatul colectivităților, ci al individualităților, căci o sută de oameni mediocrii numai mediocritate pot da. Ai dreptate, căci oricât de adevărate ar fi afirmațiile lui Hippolyte Taine despre: „Filozofia

Artei“, că adică puterea colectivității asupra individualității există în artă, totuși nu trebuie să uităm de rolul individualităților. Idei sau simțăminte pot pluti în aier, adică în conștiința tuturor, în stare de pulbere, ca o ceață, dar ideea se concretizează prin talentul unui individ, care creiază pe baza unei chemări superioare.

Idealul moral cere o personalitate, care să lupte împotriva prejudecăților, a reavoinței și greșitei înțelegeri. Bine ai spus (p. 48) că spiritul timpului a socotit pe Socrate ca pe un usurpator, tângăduitor al zeilor și legilor! În fond el asculta de glasul oracolului din Delfi și propovăduia sinceritatea! Mediul l-a biruit dar ideea lui a biruit!

Cât de minunat arăși, că Mântuitorul fiindcă nu s'a lăsat influențat de perversiunea timpului său, este răstignit. „El aduce însă o lege nouă, dă viață unor noi imperative morale și descopere omului marile sale datorii, punându-l în contact direct cu Divinitatea prin porunca iubirii, la care lumea nu s'a putut urca până la venirea Sa“ (p. 50).

Incheiu Scrisoarea mea. Ai adus bisericii imens serviciu prin lucrările D-Tale. Ai arătat greșelile rațiunii care tergiversează și analizând ai arătat, că nu cunoașterea de sine

aduce fericirea, căci cunoscându-se pe sine omul ajungea la neștiință sau ignoranță. Hristos pune legea iubirii în centrul vieții omului și în baza iubirii de Dumnezeu nasc virtuțile, cu cari luptăm împotriva păcatului. Răsplata pentru virtute vine ca o întărire a credinței într'o dreptate imanentă, vecinică!

Iubite Frate, fericit a fost neamul nostru românesc că a trăit în credința unei dreptăți vecinice și în exercitarea adevărilor morale eterne. Fericit vei fi Frăția Ta și noi toți să vedem, că prin osteneala noastră poporul românesc crește sufletește, precum în căsuța de lemnar din Nazaretul Galileii creștea pruncul Iisus cu înțelepciunea și cu dar dela Dumnezeu!

Arad, 10 Mai 1934.

Scrisoare

către dl. Dr. Cornel Iancu avocat Arad.

Ești fiu de preot cucernic, pentru care astăzi înalți rugăciuni, faci parastase și duci la mormântul lui adeseori flori de prin grădini, stropite cu roua lacrimilor Tale.

În casa ta icoane împodobite cu flori păstrezi, pentru că mama te-a învățat să-ți frângi genunchii la pământ și brațele spre rugăciune să le înalți.

În fum de tămâie ai crescut și mireazma sfântă atinse inima Ta. Ce fericit am fost când în anii trecuți am putut să înalț rugăciuni către Dumnezeu pentru părinții tăi și ai mei. Nici odată n'am fost mai fericit decât la acele rugăciuni și când m'am dus în satul natal, să strâng țărâna de pe mormântul părinților, să le ridic o cruce și să plâng și iar să plâng.

Fericit am fost și când ai binevoit a mă felicita în scris pentru cinstea ce mi-a făcut Academia Română, când m'a ales membru onorar. Eu țin să-ți mulțumesc pentru această atențiune și să mă bucur văzând convingerea

ce o ai că pe cerul țării noastre răsar mândrele zori numai dacă inimile spre Dumnezeu se înalță ca soarele din nori.

Mă bucur că trăiești în reveria bisericilor din bârne încheiate și auzi toaca străbună cum bate. Mă bucur că iubești armonia coborâtă în suflete de clopotul satului și cântarea de strană. Am dreptul să mă bucur, pentrucă ar fi rău când intelectualii noștri ar uita de toacă și clopote. Ar fi rău că ei mai ales seara în zile de Sâmbătă să petreacă în sindrofii iar în timpul Sfintei Liturghii să lipsească dela biserică fiindcă au stat prea mult la taifas în preziuă. Ca apele în larguri, când varsă undele lor în valuri mari de sunet, așa răsună bucuria în sufletele preoților, când văd că intelectualii sunt cu ei la rugăciunile din biserică.

Precum ceața se împrăștie și piere de soarele dimineții, așa piere amărăciunea Mea din suflet când văd că intelectualii noștri nu uită de Biserică. Precum interiorul unei biserici este sîrăbătut de fumul tămâiei și razele luminărilor de ceară, așa este străbătut sufletul meu de dorința ca niciodată să nu uite intelectualii de binefacerile Bisericeii.

Noi legăm nădejdi mari de persoana Frăției Tale, iubite Cornel! Ai suflet nobil, cultură aleasă, iubire de neam și lege, ai frumoase

daruri și podoabe sufletești dela Dumnezeu și
totdeauna ai ascultat glasul nostru de chemare.
Pe veci să fie dragostea noastră.

Arad, 22 Iunie 1934.

Scrisoare

Către dl. Constantin Teodorescu Rectorul
Școalei Politehnice, Timișoara.

Alegerea noastră ca membru al Academiei Române V'a îndemnat să mă cinstiți cu felicitările DVoastre, cari mult mă onorează. Imi puneți în vedere, că și școala Politehnică din Timișoara este gata să contribuie cu sprijinul ei la activitatea culturală ce o desfășurăm în eparhia Aradului.

Țin să Vă exprim cele mai profunde mulțumiri, că DVoastre cari reprezentați biruințele tehnicei vă animați de munca modestă a unui slujitor al Altarului. O biruință a tehnicei se vede mai curând, dar a lucra pentru venirea împărăției lui Dumnezeu, este mai anevoios. Mă bucur și simțesc mai ușoară sarcina mea, având în vedere concursul ce binevoiți a mi-l da. Cu mai multă ardoare voi ruga acum pe Dumnezeu: „Vie împărăția ta“.

Ce înseamnă aceste cuvinte? Că din tot sufletul dorim venirea Domnului Iisus Hristos în mijlocul nostru, ca stăpânirea Lui deplină să fie, iar omul să fie cu adevărat coroană a

făpturii! Căci după starea lui de azi, omul nu mai este coroană a făpturii! Când Dumnezeu l-a făcut pe om și l-a așezat în raiu, era cu adevărat stăpân al pământului. Adam era stăpân al naturii. El nu cunoștea suferința, boala, foametea, setea, frigul, căldura, invidia, ura și mânia răsbunătoare. El era mai presus de legea gravitațiunii, cunoștea toate tainele naturii și nu trebuia să se trudească pentru descoperirea electricității și a stratosferei! Era stăpân și domn, precum zice Psalmistul: „Ce este omul că-l pomenești pe el, sau fiul omului că-l cercetezi pe el, pusu-l-ai pe el scurtă vreme, mai prejos de înger, cu mărire și cu cinste l-ai încununat” (Psalm 8 și Evrei cap. 2 v. 6—7)!

Deci pe scurtă vreme este omul cu ceva mai prejos de înger, iar dacă este drept în viață, atunci precum zice înțeleptul Solomon, ajunge la nemurire: „Iar sufletele dreptilor sunt în mâna lui Dumnezeu și.... Înaintea feței oamenilor de vor și lua munci, nădejdea lor este plină de nemurire”. (Înțelep. lui Solomon 3 v. 4).

Spre această nemurire voim a duce pe oameni, scutindu-i de păcate, căci numai dacă vom fi fără păcate dobândim fericirea. Dacă pe o ușă sunt trei lacăte, ea nu se poate deschide decât dacă toate trei se înlătură de pe ușă, căci și unul ține ușa închisă, iar sufletul

chiar numai cu un păcat, nu mai este cum l-a făcut Dumnezeu!

Domnule Rector, cunoașteți strădaniile noastre, ajutați-ne și Dumnezeu Vă va răsplăti.

Cu distinsă iubire.

Scrisoare

către dl. Dr. Ioan Lupaș, prof. universitar
Cluj.

Candelă a adevărului și chip blândețelor
ești. Pentru adevăr a venit Hristos în lume și
pentru adevăr și dreptate a suferit Golgota ca să
ne înalțe pe noi oamenii.

Da descoperit-ai adevărul ortodoxiei
mucenicești și înălțat-ai întru mărire istoria Bi-
sericeii noastre ortodoxe, iar prin ediția pentru
popor a istoriei Bisericeii ortodoxe ardelenice, ai
luminat adevărul pe seama tuturor.

Ca preot și slujitor al Altarului ai fost
modelul cel mai desăvârșit și iubit de tot cle-
rul și poporul, ca ministru al sănătății ai sesi-
zat Sfântul Sinod, ca Biserica să-și îplinească
misiunea sa în privința ocrotirii sociale, iar ca
profesor universitar ești învățatul și savantul,
cinstit și de Academia Română ca membru
ordinar. Conferințele ținute de D-Ta în diferi-
tele Centre ale țării, au un răsunet uimitor. În
cadrul Frăției ortodoxe ai un rol preponderent
iar ca președinte al Ligii antirevizioniste, secția
ardeleană — ai pornit o acțiune vrednică de
laudă.

Ca membru a celor mai înalte corporațiuni bisericești, cu sfaturile și propunerile Frăției Tale, ai creiat opinii și ai determinat atitudini folositoare. Considerăm ca un dar al Duhului Sfânt toată activitatea Frăției Tale pentru biserică și neam. Această activitate multiplă și binecuvântată nu o putem nici schișa aici, pentru că ar trebui scrise volume, ca să putem cuprinde toate considerațiunile noastre.

Noi te rugăm să crezi, că ne găsim în fața lui Dumnezeu mulțumitori fiind pentru sprijinirea ce o dai bisericii. Noi știm, că Fiul lui Dumnezeu se rugase adeseori Tatălui, din care s'a născut înainte de toți vecii. Căci știa că dela El s'a născut și este recunoscător că și El, Fiul, există și din voința Tatălui este părtaș fericirii nemărginite și vecinice! Noi oamenii încă suntem cu atât mai mult datori să mulțumim lui Dumnezeu pentru fericirea care vine dela El, ca izvor vecinic.

O fericire este că Vă avem pe D-Voastre ca istoriograf ales, om de știință, devotat problemelor sufletului românesc. Vom uni toată munca noastră, toate rugăciunile noastre cu aspirațiile viitoare ale neamului și vom ruga pe Dumnezeu să vă dăruiască ani mulți cu sănătate ca să puteți fi timp îndelungat scut și apărare precum și curent neîntrerupt de duh și viață pe seama ortodoxiei românești!

Arad, 1 Iulie 1934.

Scrisoare

Către dl inginer Ștefan Mateescu Președintele Camerei de Comerț Arad.

De câte ori M'ați învrednicit de un cuvânt omagial, felicitări de ziua onomastică, de sărbători sau alte prilejuri, totdeauna mi-am dat seama, că aveți o inimă aleasă și o cultură ce întrece toată știința, pentru că prin știință ajunge omul la cultură, iar cultura este mai mult de cât știință.

Ați luat cu bucurie act și de alegerea mea la Academia Română și vă mărturisesc, că asemenea atențiune poate să dea unei fețe bisericesti numai cine și dă seama de rolul Bisericii noastre și al conducătorilor ei în viața neamului. Hotărît lucru! Dvoastre vedeți rolul ce l-a avut Biserica în trecut, ea ușurând viața sufletească a neamului, precum Simon Chirineanul a ușurat pe Domnul de povara Crucii. Dvoastre vedeți cum minoritarii se zăvoresc în citadelele bisericeii lor, cum cinstesc ei pe cârmuitorii lor sufletești și încurajezi prin cinstire pe cârmuitorii sufletești ai Bisericii noastre, ca să nu fie acoperită această cinstire de ceața vremurilor apuse.

Dacă în trecut biserica a croit drumuri sufletești, trebuie să croiască și acum, pentru că energiile neamului sunt foarte multe și nu ne poate fi indiferent în ce direcție vor porni, pentru că indiferența poate aduce recolte funeste ale hazardului. Un râu care se lovește de un masiv de piatră, va fi opăcit pe scurtă vreme și totuși va porni sau la stânga sau la dreapta blocului de piatră iar drumul odată trasat, va rămâne alvia apei. Sufletul trebuie să aibe alvia ce i-o indicăm noi iar nu hazardul.

Așa se explică, iubite Domnule Mateescu și strădania mea. Când în lume se defășoară atâtea forțe, conferințe ale desarmării, întruniri dese ale Ligii Națiunilor, întruniri pentru înfrățirea popoarelor prin biserică, avem dovada că lumea întreagă voiește o așezare fericită.

Fericire nu vom avea dacă așezarea noastră nu se razimă pe piatra cea din capul unghiului, care este Iisus Hristos.

Doamne, Dumnezeuule, ajută-ne să realizăm așezarea dorită de Tine!

Arad, 25 Iunie 1934.

Scrisoare

către dl. Dr. Iuliu Coste, fost prefect
Timisoara.

Precum glasul arhanghelului Gavril a vestit odinioară slava Binecuvântatei Fecioare Maria, așa vestit-a biserica noastră mărirea de azi a neamului românesc. Și dacă în scumpa noastră țară de azi sunt oameni luminați, cari să știe răsplăti rolul Bisericei mame, Domnia Ta, ești unul dintre cei mai distinși.

Ești fiu de învățător, dela care ai luat sfinte porunci și bogate îndemnuri. Am cercețat pe acest învățător la el acasă în comuna Nădlac și i-am admirat graiul ca de Ceaslov și atunci am înțeles că precum vraja primăverii viața ne-o îndulcește, așa a îndulcit acest învățător sufletul Dtale nobil cu vraja iubirei de cele sfinte.

În vizitele mele canonice, prin Bănat, aproape în fiecare biserică, preoții mei pome-neau cu laudă numele Dtale pentru înzestrările cu cari ai dăruit bisericile, când erai prefect. O, precum văzduhul e plin de farmec și de viers frumos de pasări în luna Mai, așa e plin

de vrajă sufletul meu pentru binefacerile Dtale către biserică. Ai creiat prin aceasta o atmosferă de iubire pentru biserică și urmașii Dtale în scaunul de prefect au știut și ei să exceleze prin danii făcute bisericilor cu abundență, precum norii varsă potop de ploaie.

Ca umbrele pădurii ce 'n văi se 'ntind gigantic, umbrele durerii se aștern în sufletul meu, când uneori văd că nu toți oamenii înțeleg sbuciumul meu. Când eu aștept ca mai mulți oameni să-și îndrepte ochii spre cer, ca intelectualii noștri să aibe prunci bine crescuți, mă copleșește durerea văzând că în unele case de intelectuali viață adevărată nu-i, ci numai arșiță ce stinge avântul. Dar inima mea se mângâie cu roua mângâierii când mă gândesc, că avem atâtea familii distinse, dăruite cu prunci distinși și cu bucurie văd ochii mei distinsa Dtale familie pilduitoare !

Icoana palidă a răsăritului de soare nu încântă pe nimeni, precum nici sufletele sterpe nu încurajează. Dar icoana vie a sufletului Dtale pe noi slujitorii Altarului ne mângâie și ne dă puteri să propovăduim celor de azi necesitatea învierii neamului prin credință. De Sfintele Paști ale acestui an mi-ai scris o emoționantă scrisoare și mi-ai trimis un articol scris de Dta despre necesitatea adevăratei învieri sufle-

tești. Să nădăjduim că prin focul credinței strămoșești tot sufletul românesc se va umplea de mireasma vecniciei, precum razele calde ale dulcelui soare împlânzesc răcoarea dimineții.

In această fericită nădejde să ducem viața noastră într'o dulce armonie creștină.

Arad, 22 Iunie 1934.

Scrisoare

către d-l Dr. Aurel Cosma — junior deputat Timișoara.

Din grădina sufletului meu rup o floare curată ca să-Ți mulțumesc din inimă pentru toată simpatia și dragostea cu care ilustrezi ființa mea. Ești dintre fericiții generației tinere de azi, care nu trebuie să privească cu indiferență la sbuciumul și luptele Bisericii și la izbânzile ei.

Un puternic sentiment de alipire către biserică te stăpânește și numai așa înțelegem, că biruința slujitorilor ei este și a Frăției Tale. Când m'ai felicitat pentru distincția ce o am primit dela Academia Română, ai spus că precum în trecut, așa și azi episcopul trebuie să iasă în lume și să se ocupe de sufletul neamului, desăvârșind unitatea lui. Sfântul Pavel zice episcopului Timotei: „Luptă-te lupta dreaptă a credinței, cucerește viața vecinică la care ai fost chemat“ (I Tim. 6. v. 12).

Lupta se dă pentru cinstea și pentru drepturile lui Dumnezeu, ea se angajează față de vrăjmașii lui Dumnezeu și ai bisericii și a con-

cepției de viață a ei. Noi slujitorii altarului suntem ostașii lui Hristos și ne bucurăm că D-Ta te-ai apropiat de noi cu bunătate și dragoste moștenită dela iubiții părinți și dela prea distinsul D-tale unchiu, fostul ministru Dr. Aurel Cosma — senior.

Valurile dragostei D-tale către biserică, croiesc un drum al mângâierii în sufletul meu. Am sentimentul că a lui Dumnezeu minune este sufletul D-tale generos, precum minuni ale lui Dumnezeu sunt minunatele holde aurii, văi bogate, râuri și isvoare ale țării. Neadormit îți este gândul; muncind și D-Ta cu condeiul, cu talentul de scriitor cunoscând bine nevoile colibelor sărace ca și ale palatelor somptuoase. Mi-ai mărturisit de-atâtea ori, că intelectualii noștri nu trebuie să uite de origina lor, de frunza codrului și glasul doinelor și atunci ei nu vor uita nici de sborul sufletului spre Cer, peste înălțimile zărilor.

Ce bucurie aș avea să văd pe toți intelectualii strânși în jurul bisericei, cum se strâng florile'n cunună și s'așează la icoană! Cum m'aș bucura să-i văd mai înfrățiți, peste barierele politice, cum în trecut dealurile, văile și munții au întovărășit dorurile noastre. Să dea Dumnezeu că intelectualii noștri toți să aibe cultura temeinică a D-Tale, cum și cunoaște-

rea adâncă a poporului nostru, spre a vedea
 că iubirea de biserică nu e numai o datorie,
 ci o adâncă necesitate, într'o vreme când re-
 sorturile morale ale lumii de azi sunt atât de
 sdruncinate.

Cu sănătate și binecuyântare arhierească.

10 Iunie 1934.

Scrisoare

către directorul de liceu Bartolomeu Popescu dela liceul „Aurel Vlaicu“ în București.

De două ori sunt dator să Vă mulțumesc, Domnule Director, că ați binevoit a face două recenzii favorabile despre cartea mea: „Tineretul României“. Am cetit și recenzia din Revista Generală a Invățământului, cât și recenzia din revista „Lanuri“, ce o conduceți și în care luptați pentru biruința puterilor de viață și al geniului ales al neamului nostru cu puterea credinței ortodoxe strămoșești!

E greu pentru mine că m'am înfățișat lumii pedagogice dela noi cu această carte, care nu are alt scop, decât să biruiască gândul bun că tineretul trebuie să înțeleagă mai întâi rostul vremurilor mari de astăzi.

Tineretul nostru trebuie să se convingă, că fără Stăpânul Hristos, nu există adevărată cărmuire, fără luminătorul Hristos, nu există adevărată călăuzire și fără iubirea lui Hristos nu există un adevărat Părinte! Trebuie să ia seama acest tineret, că precum dragă ne este primăvara cu pomii înfloriți și raze solare, vara cu

lanuri aurii și coase șuierătoare, toamna cu ro-duri bogate și iarna cu bucuriile Nașterii Domnu-lui, așa trebuie să se bucure cu resemnare și bravură de toate greutățile vieții, făcându-și datoria.

În unele muzee vedem buzdușane uriașe și lănci puternice, pe cari strămoșii le mânuiau cu facilități, dar pe cari tineretul de azi nu le mai poate ridica! Noi dorim ca tineretul de azi să-și refacă nu numai forțele fizice, ci și cele morale. Majestatea Sa iubitul nostru Rege Carol al II-lea, într'un discurs a spus despre rostul școlii: „Mie dați-Mi caractere“.

Caractere voim noi să aibe neamul româ-nesc și spre aceasta tindem în munca noastră. Luptăm împotriva păcatelor și a măririi deșarte în care a căzut odinioară poporul roman și n'a mai putut opri năvălirea barbarilor!

Mă bucur din inimă, Domnule Director, că D-Voastre alături de noi, crezând în rea-litățile vecinice ale sufletului omenesc, luptați pentru triumful împărăției lui Dumnezeu. Darul Domnului nostru Iisus Hristos să vă însoțească toți pașii vieții.

Arad, 15 Mai 1934.

Scrisoare

către dl. Iosif Moldovan inspector școlar
Arad.

Când Vă văd totdeauna îmi aduc aminte de tatăl meu: cumpănit, chibzuit, cu atitudini sigure, de creștin din creștet până în tălpi. Când ați venit la mine ca în numele „Frăției ortodoxe *Române*“ să mă felicitați pentru alegerea mea la Academie, mă gândeam la bietul meu tată că el nu are fericirea să vadă pe distinsul dascăl al Aradului venind la fiul său.

Da, tatăl meu nu era prea inițiat în misterele teoretice ale pedagogiei; de pildă nu cunoștea: „*Didactica Magna*“ alui Comenius, având de scop a învăța pe toți de toate; dar avea din instinct certitudinea că idealul pedagogic pentru toți trebuie să fie idealul etic-religios, cum zicea și Comenius, despre care un contemporan (Beyle) a spus că rămânea nemuritor chiar dacă nu scria alte cărți decât *Didactica Magna*.

Dar tatăl meu cunoștea principiile lui Rousseau mai de aproape; și de multe ori îmi spunea ceea ce spusese Rousseau: Totul era bun când a ieșit din mâna autorului dar în

mâna omului toate degenerază: Tatăl meu a știut să mă influințeze către forma de viață care era în firea mea și azi cu bucurie văd din dragostea ce mi-o arătați că munca mea tinde spre eternitatea desăvârșită a adevărului absolut.

Vă rog să-mi credeți că fiind om muncitor, îmi dau perfect seama de rolul D-Voastre în școala românească și în creșterea sufletului național-religios de azi. Știu că mare dreptate are Kant când spune că omenirea numai prin educație va înainta spre mai bine. Scopurile educației și biserica le urmărește și de aceea clerul nostru trebuie să fie mai inițiat în problemele pedagogice.

Noi împreună trebuie să călăuzim spiritele. Școala și biserica trebuie să acționeze frățește. Noi trebuie să precizăm lumii valorile adevărate. Sunt nespuse de fericit că Dta și mulți alți dascăli, d. Dimitrie Boariu, și alții, ați înțeles că Biserica fiind capabilă să creieze valori în trecut, ea va contribui și în viitor la consolidarea sufletului românesc și suirea spre culmi.

Recunoștința mea pentru dascălIME nu se poate sintetiza în cuvinte scrise și rostite, ci doar se poate lămuri, dar inima păstrează aceeași recunoștință față de dascăli, între cari Domnia Ta ca un luceafăr strălucești.

Arad, 10 Iunie 1934.

Scrisoare

către d-l Dr. Petre Ionescu, fost director
general în Ministerul Cultelor.

Precum floarea de timpuriu cunoaște razele binefăcătoare ale soarelui, așa am cunoscut eu în frageda mea tinereță bunătatea inimii D-Tale. O inteligență superioară activă, a D-Voastre a descoperit în mine pe tânărul, care fiind trimis de arhiepiscopia din Sibiu la studii mai înalte, este vrednic de sprijin.

În capitala unei țări, care era străină de sufletul neamului nostru și în care se clătina leagănul tuturor vânturilor, ai ajutat să-mi primesc bursa la timp și ai pus câte o vorbă bună, ori unde era vorba ca situația mea materială să fie ameliorată.

Când am ajuns subdirector în Ministerul Cultelor la București, erai superiorul meu, înzestrat cu înalte cunoștințe în domeniul Cultelor și totdeauna ai apreciat munca mea în fața domnilor miniștri. Ascult glasul coplesitor al inimii mele și nu pot să uit că ai fost pentru mine acelaș părinte iubitor, care se bucură văzând iubirea recunoscătoare.

Duioasă ocrotire mi-au dat și prețios sprijin. Iar când glasuri de oameni cinstiți mi-au cerut candidatura pentru episcopia Aradului, — erai între cei dintâi care mă recomandau pentru înalta chemare de azi. Precum frunzele se pleacă spre mângăierea zefirului așa mă plec eu cu frunte senină în fața lui Dumnezeu și îi mulțumesc că dragostea aceasta mi-a venit dela un adevărat binefăcător și cunoscător de oameni.

Asemăna-voiu bucuriile sufletului meu cu adierile îmbălsămătoare ale primăverii, ale cerului zâmbitor și senin căci precum cerul împrumută seninătatea dela binefacerile soarelui, așa primit-a sufletul meu seninătate dela inima aleasă a D-tale.

Nu sunt singurul care voiu pomeni cu cinste binefacerile D-tale, dar și mai mare este bucuria mea că împreună cu alții pot cinsti pe binefăcătorul și purtătorul iubirei adevărate.

În 29 Iunie, anul acesta serbezi ziua onomastică, departe de distinsa familie, departe de copiii distinși și bine pregătiți, dar aproape de inimi iubitoare.

Grăiește și inima mea că aproape este de D-Voastre și Vă dorește mulți ani de ziua onomastică.

29 Iunie 1934.

Scrisoare

către dl Dr. Adam Iancu, deputat Curtici.

X Duiosase amintiri ne leagă inimile. Greutățile comune din vremea studiilor universitare și preocupările identice culturale în cadrul societății „Petru Maior“, când eram în Budapesta. Erai și atunci creștinul convins care are pe Dumnezeu scut și apărare.

Cu sufletul ancorat în zările vecinicii ți-a plăcut să stai în apropierea fumului de tămâie al altarelor străbune și de sufletul iubitor al poporului. Ești trezitor de gânduri creștine și pentru alți oameni cu dare de mână, dar nu cu sufletul bronzat de valul uitării sau al indifeerenței.

Socrul tău singur a zidit o biserică frumoasă și am avut sentimentul liniștitor al datoriei când l-am propus să primească medalia „răsplata muncii pentru Biserică“.

Am văzut că pentru biserica din Curtici și Frăția Ta ai făcut mai multe dăruiri și nu ai uitat nici de nevoile multiple, de uriașul complex de nevoi materiale ale eparhiei Aradului.

Mă bucur, că personalitatea Frăției Tale este în mare parte angajată la culturalizarea satelor și cu o voință multilaterală te îndrepți spre spiritualizarea lor. Și aceasta, pentru că nu te-ai pierdut în universalismul cunoștințelor și totdeauna ai recunoscut, că mai superioară este revelația divină, decât orice cunoștință omenească.

Victoria idealurilor morale și intelectuale se poate asigura numai prin suflete de elită, cari înțeleg domnia spiritului. Materia trebuie pusă în serviciul spiritului. Frăția Ta ai înțeles și până acum acest adevăr și suntem siguri, că și în viitor ne vom bucura de sprijinul prețios ce-l vei da bisericii, căci nu prin reforme efemere sociale și politice se asigură pacea și mulțumirea generală, ci prin munca creștină a Bisericii. Cine sprijinește biserica, fie pe cale morală, fie materială, va fi vrednic de recunoștința noastră.

Floarea de zambilă e ingrătă față de razele solare, căci se ofilește curând și parfumul ei piere. Dar floarea recunoștinței noastre nu este trecătoare. Noi ne vom ruga pentru binefăcătorii noștri.

Arad 30 Iunie 1934.

Scrisoare

către dl. Augustin Coman Primarul
oraşului Timișoara.

Fiecare suflet omenesc trebuie să fie o grădină cerească. Pușini muritori înțeleg azi acest adevăr, dar și mai pușini înțeleg sbuciumul celor chemați a face să străbată departe privirile oamenilor... spre zările senine și să treacă puntea ce leagă pământul cu cerul.

Bradul ce crește la munte, silit e să înfrunte vijeliile vremii și prin aceasta mai înfiptă-i rădăcina lui în pământ decât rădăcina unui brad din grădină. Așa e și cu luptătorul sufletesc, care stă în fruntea luptei... Așa simt și eu cum m'a rânduit Dumnezeu să fiu un luptător, stând de-asupra muntelui și conducând bătălia.

Venit-am din Țara lui Negru Vodă și datumi-s'a să te cunosc pe Dta, ai cărui strămoși se odihnesc sub crucile de lemn ale cimitirului din Avrigul lui Gheorghe Lazar, deci aproape de crucile de lemn ale strămoșilor mei din satul Făgărașului. Nu suntem departe deci când mergem uneori să punem flori la căpătâiul lor și mireazmă de tămâie.

Iată de ce ești atât de aproape de sufletul meu, pe care l-ai luminat cu raze de nădejde din clipa în care văzut-am, că mare înțelegere ai pentru sprijinirea celor ce doresc și se ostenesc a cârmui sufletele spre limanuri neînviolate.

Ca profesor de matematică și ca director de liceu ai excelat prin o înțelegere înaltă a chemării pedagogice iar prin discursurile magistrale ținute ca primar la diferite manifestații, ai înălțat prestigiul sufletului românesc. Te-am auzit vorbind la Institutul social Banat-Crișana, la deschiderea săptămânii Timișorii, la Ziua Cărții și la alte ocazii festive și ziceam: iată un intelectual de elită, din țara mea... cunoscător al năzuințelor înalte culturale ale neamului.

Astfel ai înțeles și năzuințele propagandei noastre religioase, când ai acordat sprijin pentru „*Biblioteca creștinului ortodox*“ din Arad.

Cade-se deci să-Ți mulțumim și să ne bucurăm de binevoitorul sprijin, dorindu-Ți sănătate, ani mulți dela Dumnezeu, iar dela noi arhierească binecuvântare.

Arad, 29 Iunie 1934.

Scrisoare

către dl. Dr. Cornel Radu Directorul spitalului de copii Arad.

Un îndemn lăuntric te-a consacrat fiu iubitor al scumpei noastre biserici, pe care o aperi și o sprijinești prin cultura sufletească aleasă și prin activitatea socială ce o manifestezi cu atâta sârguință.

Domnia Ta nu ai așteptat să te cheme biserica noastră cu chemare specială, cum mulți așteaptă, ci spontan te-ai încadrat în falanga luptătorilor pentru biserică, fiindcă botezul te-a decretat fiu al bisericii cu drepturi și datorii, precum nașterea ne face fii cu obligațiuni către mamele noastre.

Domnia Ta nu ai așteptat ca biserica Să Te împodobească cu diferite calități de reprezentant al ei, ci din îndemn propriu, ca o expresie a unei adânci convingeri, te-ai înrolat sub steagul de luptă al idealului creștin. Mărturie despre aceasta faci cu prisosință în conducerea despărțământului Arad al Institutului Social Bănat-Crișana, al cărui președinte de onoare ași binevoit a mă alege.

Vă mulțumim, Domnule Doctor că nu lăsați nici un prilej ca să nu vă bucurați de bucuriile mele; când Academia m'a ales membru, mi-ați scris că Academia Română mi-a încununat cu lauri opera de apostolat. Eu sunt dator să Vă mulțumesc și să mă mândresc cu un fiu, atât de distins al Bisericei mele în persoana D-Voastre.

Conștiința de sine a Bisericei va spori în măsura, în care va avea oameni de credință și fapte de talia D-tale.

Arad, 26 Iunie 1934.

Scrisoare

către dl. Dr. Gheorghe Sârbu avocat
Arad.

X Către Dumnezeu nădăjduit-au părinții noștri și i-a izbăvit pe ei Domnul! Către Dumnezeu nădăjduit-a iubitul tău tată, protopopul Petru Sârbu, care acum odihnește în pământul Bihorului, iar sufletul lui așteaptă dreapta judecată.

L-am cunoscut personal pe acest vrednic slujitor al Sfântului Altar și cuviosia lui cunoscută a fost tuturor în toate căile vieții lui. Rugăciuni înălțat-am eu pentru sufletul lui la parastasul făcut întru pomenirea lui.

Chipul lui se profilează în inima ta și poveștele ce ți-le-a dat în tinerețe sunt cântece primăvăratice intrate în sufletul tău lesne primitor. Ca îngerii ce se scoborau pe scara lui Iacob, așa sunt poveștele ce s'au strecurat în sufletul tău dela tatăl tău. Așa luminează sufletul tău de bucurie de câte ori ia contact cu infinitul. Și acest contact îl ai prin biserică pe care o cercetezi, și despre care ai convingerea că este așezământul divin al ordinei, armoniei și orientării adevărate în viață.

Mă cunoști de când eram colegi la universitate. Cunoști sbuciumul meu pentru a face pe păstorii mei să meargă pe calea aceasta a idealului lui Hristos. Zicea odinioară poetul :

*«La steau care-a răsărit, i-o cale atât de
lungă
Că mii de ani, i-au trebuit luminii ca
s'ajungă.*

Mult va trebui ca să văd și eu ajunse cel puțin unele din ostelile unele pentru E-vanghelie, dar cuvintele tale mângăietoare adesea fac să se scalde în azururile nădejdilor curate nostalgiile mele spre zările veșniciei.

Făcliile nădejdilor mele cu puteri de torțe uriașe ar arde să simt cât mai mulți intelectuali venind duioși spre cetatea legii strămoșești. Ești prietin iubitor și înțelegi cuvintele mele. Bindecuvântată fie casa ta și darul Domnului cu tine să fie.

Arad, 30 Iunie 1934.

Scrisoare

către P. Cucernicia Sa protoiereul Dr. N.
Popovici, profesor la Academia Teologică
Arad.

Mărturisirea iubirii și a recunoștinții mele față de Frăția Ta este o sarcină ușoară, căci dragostea ce Mi-o arăți deja de 14 ani, sgu-
due sufletul meu, precum stejarii munților sunt
sguduiți de vânt.

De nouă ani neîncetat ești în apropierea
mea și cunoști sbuciumul unui suflet, care-și
găsește mângăierea în munca cinstită. Prea
bine știi, că nu caut răsfățul gloriei și al ce-
lebrității, pentrucă sunt doar un luptător, care
nu am voe să grăiesc altcum, decât ceea ce
ne învață Mântuitorul: „slugi netrebnice sun-
tem, ce eram datori să facem am făcut“ (Luca
17 v. 10).

În această convingere și atitudine știi că
mă gădesc totdeauna și mare bucurie mi-ai
pricinuit, felicitându-mă pentru alegerea mea la
Academia Română. Sunt impresionat de cu-
vintele Frăției Tale, pentrucă însuși ești meșter
al condeiului. Ai scris un foarte bun manual

de Drept bisericesc, ai făcut traducerea și explicarea canoanelor după marele canonist Milaș și ai credința într'o muncă rodnică și reconfortantă.

Frăția Ta ești profesorul activ, care răspundești sentimentul și ideea răspunderii personale și care ești privit ca model preoțesc de către tinerii studenți teologi. Ai trecut peste cadrele înguste ale catedrei, făcând cunoscut numele Frăției Tale în toată biserica prin fanatismul muncii cinșite.

Ești deci mai în mare măsură în situația să cunoști starea sufletească a Celui Ce-ți scrie. Sufletul meu nu este capricios, ca oglinda cu felurite fețe, care reflectează chipuri diferite, ci am un suflet care înfruntă și biruințele și umilirile în aceeaș măsură.

Nu mă complac în a fi nîmbat cu aureola gloriei, căci chiar dacă aș încerca să fiu așa, o altă atitudine mi-ar impune gândul meu îndreptat spre învățătura Domnului. Știu prea bine că am oameni cari mă iubesc și oameni cari pe nedrept mă lapidează, dar inima mea este pasionată de viitorul sufletesc al neamului și nu am timp să reflectez lapidatorilor.

Om croit ca să lupt, privesc neîncetat înainte! Ah, de m'ar ști Dumnezeu un stâlp de granit al sufletului românesc, ah, de mi-ar

ajuta Dumnezeu să pot contribui cu iubita mea preoțime la formarea de caractere creștine, căci puști și tunuri se pot cumpăra, dar caracterele trebuie formate. Ori această reclamă o muncă uriașă, titanică. Trebuie să creiăm o comunitate de oameni capabilă să-l înalțe pe individ, iar nu să-l decepționeze!

Munca mea de până acum este atât de infimă, că pe toți nu i-a putut trezi din starea de apatie și indiferență, dar eu am mare nădejde în militantismul profesorilor mei și ai preoților mei. Soarele este un nesecat izvor de energie electrică și aruncă pe pământ valuri electro-magnetice. Așa trebuie noi să ne dăm seama, că Dumnezeu ne-a înzestrat cu o uimitoare potențialitate de muncă. Să muncim în frăție, în duh de colaborare și vom isbuli.

Cât de minunate cuvinte cuprinde întâia epistolă a episcopului Clemente : „Cei mari nu pot fi fără cei mici și cei mici nu pot fi fără cei mari ; pretutindeni domnește o amestecare și aici este avantajul. Să privim corpul nostru: Capul e nimic fără picioare și picioarele nimic fără cap ; și cele mai mici părți ale corpului sunt necesare pentru întregul corp, dar toate sunt solidare și este nevoie de o unanimă supunere spre binele întregului corp. Așa se salvează întreg corpul în Iisus Hristos și fiecare să se alipească de aproapele său, după

natura darurilor sale. Cel tare să grijească de cel slab, iar cel slab să poarte grije de cel tare; bogatul să ajute pe sărac iar săracul să mulțumească lui Dumnezeu că a dat celui alt ca să fie ajutat el în năcazuri . . . . Să vedem deci fraților din ce materie suntem făcuți, în ce chip și ce am fost noi când am intrat în lume, din ce întuneric ni-a adus pe noi Dumnezeu în lume, căci ne-a pregătit toate bunătățile, înainte de nașterea noastră. Deoarece toate acestea le avem dela Dânsul, suntem datori să-i mulțumim. Laudă se cuvine Lui și numai lui în veacul veacului!“

Laudă Domnului că ni-a dat cântecul ciocârliei și soarele mândru, laudă Lui că ni-a zidit ca să fim asemenea Lui! Laudă Lui că ne-a pus să-I slujim acum și pururea și în vecii vecilor.

Arad, 25 Iunie 1934.

Scrisoare

către P. C. protopop Mihai Cósma, Ineu.

Multă mângăiere mi-au pricinuit felicitările trimise din prilejul alegerii mele ca membru onorar al Academiei Române. De sigur numai Dumnezeu știe truda și amarul ostenețelor mele, cari au atras asupra smereniei mele atenția Academiei Române.

Este un semn acesta că precum în fața lui Dumnezeu nu dispăre nici vântul ce adie, nici murmurul păraielor, nici luna ce-și scaldă chipul în ape, nici umbrele pădurii, așa nici munca slujitorilor lui Dumnezeu nu rămâne necunoscută! Cine ar fi crezut vre-odată că „*Robinson Crusoe*“ al lui Defoe, scris ca o ilustrare a unor păreri sociale și teologice, are să fie cartea plăcută a tineretului? Tot astfel cine ar fi crezut că satira: „*Călătoriile lui Gulliver*“ va plăcea atât de mult tinerilor, ca și „*Coliba lui Moș Toma*“ scrisă împotriva sclavajului?

Lupta spirituală își are minunile ei și precum un codru de pâne face minune pentru cel fără casă și masă, așa o vorbă, un cuvânt a-

jută mult. Eu care sunt din ținutul Făgărașului, unde adeseori în tinerețea mea am stat lângă țărnișuri de ape, unde apa din stânci sălta cu putere și soarele dulce biruia vârful muntelui, trecându-l cu razele, știu ce este lupta! Din natură nu poți trece în viața spirituală ca să nu te răpească lupta minunată a naturii.

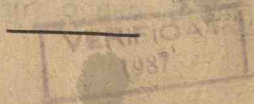
Așa am adus eu cu mine firea de luptător pentru păstrarea sufletului neamului. Și mă bucur din inimă, vestindu-mi că preoții din protopopiatul Frăției Tale se însuflețesc din munca mea. Oh, aceasta mă face să cred, că preoții mei înțeleg perfect ceea ce scria un iscusit teolog — într'un articol de ziar: „Hristos trebuie să fie întâiu intimul principiu al *vieții fiecăruia* și de abia pe urmă flamura sub desfășurarea căreia pășim spre împărăția Lui. Mântuitorul Hristos să între în preocupările noastre zilnice“.

Frăția Ta ai făcut și faci atâta bine Bisericii și poporului și dela un astfel de slujitor al Altarului mă mândresc că primesc urări de sănătate și sporire întru lucrul Evangheliei.

Doresc și Prea Cucerniciei Tale activitate rodnică și binefăcătoare.

Cu binecuvântări arhieriești.

20 Iunie 1934.

Scrisoare

către dl I. Târziu subrevizor școlar Arad.

Ochiul se închide, mâna putrezește, vorbele sboară iar scrisul rămâne. Pentru aceasta pe calea scrisului îți mulțumesc pentru primirea cordială de care m'ai învrednicit în fruntea colegilor Dtale din părțile Hălmagiului.

Am călătorit cu trenul, cu trăsura, cu căruța și pe jos prin satele sărace din jurul Hălmagiului, dar zilele de 23—25 Iunie vor fi pentru mine zile memorabile, pentrucă m'ai cinstit și împreună cu dascălii formați un corp de elită care dă vitalitate Bisericii. Ai cântat la strană, ai împărțit ostenele mele.

Câtă emoție am avut când mi-ai istorisit că țăranul dela sate vrea întâi să știe pe fiul său bun creștin. Îți spunea un țăran: Dle revizor, noi sătenii nu ne batem capul prea mult cât fac două milioane cu alte milioane care nu sunt ale noastre, ci vrem ca fiii noștri să fie învățați a ceti apostolul și a cânta în strană!

Te-am văzut cuprins de sfinți fiori când m'ai asigurat de tot concursul. Bine faci că mă

încurajezi, căci lipsa de duh evanghelic ne înconjoară, ne strânge de toate părțile.

Dumnezeu să-ți răsplătească pentru inima de aur și sufletul generos, care se înalță spre zărilor orientațiunilor divine.

Sănătate și binecuvântări arhieresti dela fiul de învățător.

Arad, 30 Iunie 1934.

Scrisoare

către preotul Grigorie Vermeșan, din
Pesac (Timiș-Torontal).

Iubite Părinte Grigorie,

Precum soarele scaldă anumite ținuturi într'o lumină vie, încercuită cu sborurile stolu-
rilor de păsări, așa ai scaldat sufletul meu în lumina bucuriei prin scrisoarea ce mi-ai trimis. Te-ai bucurat pentru alegerea mea la Academie ca unul care crezi în puterea de răsplătire a muncii.

Mi-ai fost coleg la institutul teologic din Sibiu, îmi cunoști sufletul de atunci. Ți-aduci aminte cum ieșam la câmp în timpul liber și conversațiile noastre se purtau asupra celor divine. Trepidațiile din zi în zi tot mai accentuate ale vremurilor noastre, nu au turburat cu nimic atmosfera senină a prieteniei dintre noi. Tu ai rămas preot la sat, dar și azi mânuiezi condeiu, ca și atunci, când scriai câte un articol la o gazetă.

Dar cu atât mai mare este vrednicia Ta, că rămânând la sat, luminezi unde este mai mult întuneric. Ești deschizător de drumuri pe

seama celor umili și uitați ai satelor și tocmai pentru aceasta cuvântul Tău către mine este cu atât mai mângăitor, pentru că el vine de lângă sufletul mulțimilor anonime...

Sfânta Scriptură zice că cel mai mic dela cel mai mare se binecuvintează. (Ebrei c. 7 v. 7) Dar să știi Prea Cucernice Părinte Grigorie, că deși frăția Ta ești mai mic în ierarhia bisericească, ești mare în sufletul tău, căci m'ai mângăiat pe mine de-atâtea ori în sbuciumul meu duhovnicesc. Și prin aceasta eu am rămas mângăiat în munca mea de apostol, propovăduind cu vreme și fără vreme ordinea suprapământescă a realităților divine!

Din inimă doresc și Frăției Tale izbânzi spirituale și ritmuri minunate ale realizărilor, precum imagini minunate folosești în stilul tău, care dă frazei un ritm unduios. Și doresc să te bucuri de seceriș bogat sufletesc precum adeseori picăturile de rubin incandescent ale vișinelor și cireșelor se arată în arșița verii mănoase!

Mă mândresc că Frăția Ta nu te găsești în dizonanță cu viața intelectuală, ci evlavia inimii o însoțești cu puterea cunoștințelor atât de utile. Vrednic ești de iubirea credincioșilor, cari te și iubesc!

Pentru frumoasele cuvinte ce mi-ai trimis, ai o făgăduință dela mine: voiu dovedi și în viitor că trebuie să fiu muncitor zelos, căci zice Sf. Pavel: „Cel ce nu muncește, să nu mânânce. Căci înși-vă știți, cum vi se cade a ne urma, căci noi nu am umblat fără rânduială între voi, nici nimănui pâinea n'am mâncat-o în dar; ci cu osteneală și trudă noaptea și ziua lucram, ca să nu îngreuiem pe cineva din voi“.

Arad, 18 Iunie 1934.

Scrisoare

către dl. Dr. Onisifor Ghibu profesor
universitar.

Cu mare bucurie aflăm, că Onoratul Minister al Instrucțiunii a binevoit a Vă numi președinte al Comisiei de bacalaureat din Arad și mă grăbesc să Vă transmit atât DVoastre cât și onorațiilor membrii ai Comisiei, toate dorințele mele de bine și binecuvântările mele arhieresti.

În acelaș timp dorim, ca ziua sfinților apostoli Petru și Pavel să fie pentru toți o zi de sfântă reculegere, iar nu de examene, ca să se coboare asupra noastră a tuturor farmecul sfânt și dulce al sărbătorii și porunca Bisericii să fie respectată. Căci azi mai mult ca oricând ni-se cer tuturor simțeminte comune manifestate în unirea duhului și aceasta într'o vreme, când un crivăț de pustiu suflă în multe părți, iar respectul față de așezările divine, este grav amenințat.

Ni-se impune cultivarea vieții sfinților și cinstirea lor din considerente de ordin bisericesc și pedagogic, căci nimeni nu a arătat mai mult decât sfinții, că învățăturile răspân-

dite prin biserică ale Domnului nostru Iisus Hristos, sunt adevăruri ducătoare spre cultură, desăvârșire și mângăiere în viață. Avem nevoie de cât mai multe prilejuri, când să ne pregătim pentru lupta împotriva egoismului și a disarmoniei sociale. Avem nevoie de aplicarea principiilor creștine, având ele un caracter universal și probat cu sfințenie în cursul veacurilor.

Am convingerea, că prin respectarea legilor lui Dumnezeu și ale Bisericii, vom întări așezările omenești, atât de clătinate și expuse tuturor transformărilor. Avem convingerea, că toți profesorii țării noastre voiesc numai îndemnuri spre mai bine și doresc ca sufletul tineretului nostru să fie stăpânit de acel prisos de viață sufletească pe care-l cere Dumnezeu, neamul și Biserica.

Dorim și Noi ca în sufletul tineretului nostru să înflorească crinii virtuților divine.

Primiți, Domnule Profesor, asigurarea celei mai distinse considerațiuni și arhiereshi binecuvântări.

Arad 27 Iunie 1934.

Scrisoare

către studenții arădani din București cu
prilejul pomenirii mucenicilor naționali
Horea, Cloșca și Crișan.

Regretând că nu pot fi de față la Stânta
Voastră prăznuire, țin Să Vă împărtășesc pe
calea aceasta binecuvântările mele arhieresti.
Prăznuind pe cei trei mari mucenici ai neamu-
lui, Horia, Cloșca și Crișan, dovediți că sunteți
gata de avânturi spre a face parte din elita
națiunii române și să fiți un val puternic în
curgerea viitoare a fluviului nesfârșit al nea-
mului românesc. Din inimă laud fondul Vostru
sufletesc curat, lipsit de egoism, gata să se
integreze în voința admirabil solidarizată și dis-
ciplinată a națiunii române.

În mitologia greacă se vorbește că în Fri-
gia exista un râu cu numele Meandru, având
mai multe alvii și curgând apa nu numai dela
răsărit, spre apus, ci și dela apus spre răsărit.
Prin iubirea D-Voastră de neam și de credință
strămoșească veți face ca viitorul națiunii ro-
mâne, în opoziție cu acel râu mitologic, să
curgă numai înainte.

Ajute-Vă Dumnezeu să deveniți cele mai
mândre flori ale neamului nostru.

Arad, 14 Aprilie 1934.

CUPRINSUL

	Pagina
1 Cuvânt premergător	3
2 Scrisoare către dl. L. Mrazec, Președintele Academiei Române, București	5
3 Scrisoare către dl. Dr. Alexandru Marta Prim- Președinte al Curții de Apel Timișoara	8
4 Scrisoare către Prea Sfințitul Episcop Dionisie P. Erhan, din prilejul instalării P. Sf. Sale în scaunul Cetății Albe	12
5 Scrisoare către dl. dr. Gheorghe Crișan fost Ministru	15
6 Scrisoare către Domnul Stelian Popescu fost mi- nistru, Directorul ziarului „Universul“ București	17
7 Scrisoare către dl. profesor universitar Dr. Șer- ban Ionescu București	20
8 Scrisoare către dl. Dr. Cornel Iancu advo- cat Arad	27
9 Scrisoare către dl. Constantin Teodorescu Rec- torul Școlii Politehnice, Timișoara	30
10 Scrisoare către dl. Dr. Ioan Lupaș, prof. univer- sitar Cluj	33
11 Scrisoare către dl. inginer Ștefan Mateescu Președintele Camerei de Comerț Arad	35
12 Scrisoare către dl. Dr. Iuliu Coste, fost pre- fect Timișoara	37
13 Scrisoare către dl. Dr. Aurel Cosma — junior deputat Timișoara	40

14	Scrisoare către directorul de liceu Bartolomeu Popescu dela liceul „Aurel Vlaicu“ în București	43
15	Scrisoare către dl. Iosif Moldovan inspector școlar Arad	45
16	Scrisoare către dl. Dr. Petre Ionescu, fost director general în Ministerul Cultelor	47
17	Scrisoare către dl. Dr. Adam Iancu, deputat Curtici	49
18	Scrisoare către dl. Augustin Coman Primarul orașului Timișoara	51
19	Scrisoare către dl. Dr. Cornel Radu Directorul spitalului de copii Arad	53
20	Scrisoare către dl. Dr. Gheorghe Sârbu avocat Arad	55
21	Scrisoare către P. Cucernicia Sa protoiereul Dr. N. Popovici, profesor la Academia Teologică Arad	57
22	Scrisoare către P. C. protopop Mihai Cosma, Ineu	61
23	Scrisoare către dl. I. Târziu subvizor școlar Arad	63
24	Scrisoare către preotul Grigorie Vermeșan, din Pesac (Timiș-Torontal)	65
25	Scrisoare către dl. Dr. Onisifor Ghibu profesor universitar	68
26	Scrisoare către studenții arădani din București cu prilejul pomenirii mucenicilor naționali Horea, Cloșca și Crișan	70

Lucrările apărute ale P. Sf. Episcop Grigorie al Aradului:

1. „Monahismul“, după A. Harnack. Sibiu 1915.
2. Istoria Societății de lectură „Andrei Șaguna“ în Telegraful Român din Sibiu.
3. „Predici pentru toate Duminecile de peste an și alte ocaziuni în colaborare cu preotul G. Maior“, Arad 1918, pagini 330.
4. „Unificarea organizației noastre bisericești“, Sibiu 1919 pag. 54.
5. „Istoria Predicii la Români“, București, 1924, pag. 303 lei 50.
6. „Pentru neam și lege“. Patruzeci cuvântări împotriva adventiștilor și baptiștilor, Caransebeș, 1923. pagini 182 lei 35.
7. „Sâmbăta și Dumineca“, București, 1923, pagini 14.
8. „Poate crede omul modern în minuni?“, București, 1923, pag. 20
9. „La Altarul Neamului“, cuvântări la Serbările Naționale. București, 1923, pag. 56 lei 10.
10. „Sectele religioase din România“, București, 1925, p. 47.
11. „Datoriile preoției în fața problemelor sociale“, București, 1925, pag. 88
12. „Călăuza cunoașterii și combaterii sectelor“, București, 1925, pagini 126 lei 35.
13. „Pentru slujitorii Altarului“. Meditații și îndemnuri, Caransebeș, 1925, pag. 48 lei 10.
14. „Predici la sărbătorile bisericești“, Arad, 1925, p. 112 lei 25.
15. „Pruncii trebușc botezați, dar numai odată“, Arad 1925. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 2 lei 3.
16. „Veniți la Hristos“, Predici la toate Duminecile anului bisericesc, Arad, 1926, pagini 290 lei 80
17. „Lupta baptiștilor împotriva preoției române“, Arad, 1926, Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 6 lei 3
18. „Credința și Botezul“, Arad, 1926 Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 14 lei 3.
19. „Misiuni pentru popor“, Arad, 1926 Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 18 lei 3.

20. „Pentru Biserica Ortodoxă“, 1926. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 23 lei 3.
21. „Combaterea Catehismului Baptiștilor“, Arad, 1926 lei 5.
22. „Dela leagăn până la Moarte“, Arad, 1927. pag. 225 lei 70.
23. „Carte de rugăciuni“, Arad, 1927. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 25—26 lei 15.
24. „Baptismul în România“, din punct de vedere istoric, național și religios, Arad, 1927. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 27—28. pag. 72 lei 6.
25. „Ești sigur de mântuire“, Arad, 1927. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 30 lei 3.
26. „Treisutecincizeci de pilde pentru predici și alte cuvântări“, Arad, 1928. pagini 383 lei 100.
27. „Concubinajul, Divorțurile și Scăderea populației“, Arad, 1928. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 39—40 lei 4.
28. „Primejdia baptismului“, Arad, 1928. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 41—42 lei 5.
29. „Podoabele Căminului creștin“, Arad, 1928. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 45 lei 4.
30. „Biserica Misionară“, Cuvântare ținută cu prilejul congresului misionar din 25 Octombrie 1928. Arad, 1928. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 50 lei 5.
31. „Pedepsirea păcătoșilor și scoaterea din adunările baptiste“, Arad, 1929. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 56 lei 3.
32. „Biserica, Statul și Baptismul“, cuvântare rostită în Senat în ziua de 21 Martie 1928. București. 1928. p. 63
33. „Credința, Morala și Neamul“, Studii, articole și cuvântări. Arad. 1929. pagini 86 lei 50.
34. „O Mie de Pilde“, pentru viața creștină. Arad, 1929. p. 415 lei 120.
35. „Lucrarea diavolească a Adventiștilor“, Arad, 1929. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 60 lei 5.
36. „Prin suferință la biruință“ Arad 1929 lei 3.
37. „Pastorația individuală și colectivă.“ Arad, 1929 Biblioteca Preotului Ortodox Nr. 1 lei 15.
38. „Instrucțiuni cu privire la Taina Sf. Mărturisiri.“ Biblioteca Preotului Ortodox Nr. 2. Anul 1929 lei 8.
39. „Primejdia Sectelor religioase pentru statele naționale și mijloacele de apărare.“ Arad. 1929 pag. 30. Prețul 10 lei.
40. „Zece ani de luptă împotriva baptiștilor“. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 68 Anul 1930 lei 3.

41. „În slujba Misionarismului Ortodox“ — un volum de 312 pag. Arad 1930. Prețul 75 lei.
42. „Cheia sectelor religioase din România“ Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 72—78. Arad 1930 p. 198. Pețul 15 lei.
43. „Credința care lucrează“. Arad, 1931. p. 100. Prețul 25 lei.
44. „Cenușa de pe capul Bapțiștilor.“ Arad 1931. Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 82. Prețul 3 Lei.
45. „Acțiunea Catolică și Ortodoxia activă“ Arad 1931 55. pagini 10 lei.
46. „Fiii buni ai Bisericei.“ Prețul 2 lei
47. „Pentru viitorul Tineretului Român“, Arad, 1931, pag. 23 Prețul 3 lei.
48. „Popasuri în via Domnului“, Arad, 1931, pag. 50, lei 6.
49. „Glasul Pietrelor“, Principii călăuzitoare pentru Ortodoxia activă—Chișinău 1931. p. 38 lei 15.
50. „Taina Pocăinții și Intelectualii“, București 1931. p. 30.
51. „Carte de rugăciuni“, Arad, 1931. pag. 104.
52. „Ura bapțiștilor împotriva noastră“, Arad, 1932. pag. 33.
53. „Ființa și necesitatea Misionarismului“, Arad, 1932 lei 10 pagini 28.
54. „Pentru Tron și Țară“. Cu o prefață de dl. N. Iorga 54 pag. Arad, 1932. Prețul 20 lei.
55. „Preotul și societatea de azi.“ Arad, 1932. p. 43 Prețul 10 lei.
56. „Calea Ostașilor Domnului“ (Biblioteca Creștinului Ortodox No 91). 23 pag. Arad, 1932. Prețul 2 lei.
57. „Veniți la Maica Neamului. Chemări către Bapțiștii din România“ Biblioteca Creștinului Ortodox No. 93—94. 54 pagini Prețul 4 Lei.
58. „Brazde în ogorul ortodoxiei.“ Arad, 1932 pag. 214 Prețul 40 Lei.
59. „Erupția Vulcanului bapțist“ Biblioteca Creștinului Ortodox Nrii. 100—101. Arad 1932 pag. 52. Prețul 5 Lei.
60. „Modificarea legii de organizare a bisericii noastre.“ 60 p Arad. 1932 Prețul 10 Lei.
61. „Tineretul României.“ Arad 1933 Prețul 75 Lei. Premiată de Academia Română 352 pagini.
62. „Dimitrie Țichindeal, preotul și dascălul român.“ Arad 1933.
63. „Statul în fața sectelor“ Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 105. Arad 1933. pag 44. Prețul 3 Lei.
64. „Apostolatul laic“ Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 106. Arad 1933, pag. 29. Prețul 3 Lei.

65. „Spălarea păcatelor.“ Biblioteca Creștinului Ortodox Nr. 107. Arad 1933. pag. 18 Prețul 2 Lei.
66. „Spre zările vecinicii.“ Arad 1933. p. 204. Prețul 45 Lei.
67. „Cuvinte către Tineretul Universitar“ Arad 1933 p. 32 Prețul 2 lei
68. „Temeiurile biblice și canonice ale apostolatului laic.“ Arad, Prețul 3 lei.
69. „Ortodoxia și Românișmul în Trecutul Nostru,“ Arad 1933 pag. 227. Prețul 40 lei
70. „Aprindeți Darul lui Dumnezeu“ Arad 1934 pagini 96 1933. Prețul 30 lei.
71. „Scrisori către Invățători,“ Arad 1934 p. 48, Prețul 10 lei
72. „Cum să ne purtăm față de pocăiți?“ Arad, 1934. Prețul 2 lei.
73. „Flori din grădina sufletelor“ Arad, 1934, pag. 529, Prețul 150 lei.
74. „Darurile Duhului Sfânt, opt predici“. Arad, 1934. Prețul 15 lei.
75. „Părinții Mei, cu o prefață a d-lui Octavian Goga. Arad, 1934. Prețul 40 Lei.
76. „Scrisori creștinești“. Arad, 1934. Prețul 35 Lei.
-
-

